

‘Denk mee over de juridische kant van maatschappelijk ondernemen’

Mogelijke discussieonderwerpen

Tal van juridische onderwerpen raken het maatschappelijk ondernemen in het hart. Dat is althans mijn waarneming. Op het eerste gezicht lijken die onderwerpen soms niet erg relevant. Zij komen pas in beeld als er over de consequenties van het maatschappelijk ondernemen wordt nagedacht.

Mijn voornemen is om met enige regelmaat juridische onderwerpen bij de LinkedIn Group ‘Onderneem met zin!’ in discussie te brengen. Zij kunnen belangrijk zijn en alleen daarom al is het goed om kennis en ervaring met elkaar te delen.

De eerste discussie gaat over de belangstelling van de deelnemers aan ‘Onderneem met zin!’. Met andere woorden, laten we eens nagaan voor welke juridische onderwerpen brede interesse bestaat.

Ik heb een voorzet gedaan in de vorm van onderstaande lijst met mogelijke onderwerpen, ontleend aan de praktijk. Lees deze lijst eens door en kijk wat je ervan vindt. Alle opmerkingen en aanvullingen zijn welkom in de discussie.

Daar gaan we, in min of meer willekeurige volgorde:

- Een buitengewoon actueel discussieonderwerp lijkt mij de vraag: Heeft het zin om een subsidiekorting juridisch aan te vechten. Daarbij gaat het natuurlijk om de afweging tussen de juridische mogelijkheden en het vaak negatieve effect van juridische stappen op de relatie met de subsidieverlener.
- Het intrekken van het wetsvoorstel voor de rechtsvorm van de maatschappelijke onderneming door de huidige regering. Het voorontwerp van de commissie Wijffels bevatte een aantal goede punten. Over het uiteindelijke wetsontwerp was de Raad van State naar mijn mening terecht uiterst kritisch. Toch een gemiste kans met gevolgen voor de lange termijn, denk ik.
- Checks and balances, governance
Verschaft een Raad van Toezicht (RvT) voldoende bestuurlijk tegenwicht binnen een stichting? Is daarbij sprake van voldoende effectief toezicht? Zijn er misschien nog andere stakeholders, waarvan de betrokkenheid in het licht van maatschappelijk ondernemen feitelijk gewenst is?
- Treasury statuut
Vrijwel altijd wordt het interne toezicht geregeld door middel van een *organisatiestructuur* in de vorm van een RvT. Vrijwel nooit worden intern *materiele* normen vastgesteld op basis waarvan dit toezicht zou kunnen plaatsvinden. Vorig jaar heb ik een treasurystatuut geschreven voor een welzijnsorganisatie, waarbij eenduidige normen worden gegeven voor het financiële beheer. Dat lijkt goed te werken. Navolging zou naar mijn gevoel een hoop problemen kunnen voorkomen. Kortom, discussie over dit onderwerp lijkt mij zinvol. Misschien zijn ook andere dan financiële normen voor toezicht denkbaar.

- ✚ Koppeling van intern en extern toezicht
De invoering van toetsingsnormen in bijvoorbeeld een treasurywettelijk kader maakt het mogelijk om de externe verantwoording te koppelen aan de interne controle. Anders gezegd, een effectief en transparant intern toezicht maakt het toezicht door de subsidieverlener een stuk eenvoudiger. Dit toezicht wordt erg belangrijk als een instelling zowel subsidie ontvangt, als middelen verwerft door maatschappelijk te ondernemen. Hoe wordt de verhouding tussen beide geldstromen verantwoord? Daar gaat het onder meer om.
- ✚ Aansluiten bij een CAO, of niet?
Is het voor een maatschappelijk ondernemende instelling nog zinvol om aangesloten te blijven bij een CAO? Of is het verstandiger om een eigen arbeidsvoorwaardenbeleid te gaan voeren, of aan te sluiten bij een andere CAO? Denk bijvoorbeeld aan de kinderopvang waar twee CAO's zijn, één van de MO-Groep en één van Branchevereniging ondernemers in de kinderopvang.
- ✚ Maatschappelijk ondernemen en subsidievoorwaarden
In hoeverre maken subsidievoorwaarden maatschappelijk ondernemen mogelijk? Subsidiering op basis van output of outcome is zeer maatschappelijk, want op aantallen afnemers of maatschappelijk effect gebaseerd. De klanten betalen echter niet of slechts gedeeltelijk. De overheid betaalt het leeuwendeel. Hoe gaat de maatschappelijke ondernemer om met deze spagaat? Bieden de verschillende subsidie-systematieken ook kansen voor maatschappelijk ondernemen?
- ✚ Is de vereniging een geschikte rechtsvorm voor een maatschappelijke onderneming?
Vooral belangenorganisaties hebben soms de rechtsvorm van een vereniging. In een vereniging hebben de leden het in laatste instantie voor het zeggen. Daardoor is het beleid vaak gericht op deze leden. Staat dit de slagvaardigheid in de weg die nodig is voor maatschappelijk ondernemen? Vaak wel. Zijn er toch mogelijkheden om die slagvaardigheid te vergroten?
- ✚ Aanbesteding en inkoopvoorwaarden
Maatschappelijke ondernemingen die leveren aan de overheid krijgen soms te maken met inkoopvoorwaarden en Europese aanbesteding. Dit wordt vaak als een belemmering ervaren. Zijn er mogelijkheden om op zinnige manier met deze belemmeringen om te gaan? Mijn ervaring is dat die er soms zijn, voornamelijk door een creatieve marketing en een daarmee samenhangende productomschrijving. Bieden de Europese aanbestedingsregels ook kansen?
- ✚ Maatschappelijk ondernemen over de grens.
Ik ken een paar bedrijven die software ontwikkelen voor de publieke sector. In alle gevallen is zonder meer sprake van maatschappelijk ondernemen. Deze bedrijven willen hun producten nu ook in het nabije buitenland wegzetten. Wellicht zijn er voor meer maatschappelijk ondernemingen mogelijkheden in het buitenland. De vraag is dan, hoe organiseer je dat?
- ✚ Arbeidsvoorwaarden van bestuurders
Er is veel te doen over de arbeidsvoorwaarden van bestuurders, vooral over de beloningen. Wellicht is het zinvol om de discussie hierover ook bij 'Onderneem met zin!' te voeren. Misschien biedt het de kans om eens een heel ander geluid te laten horen.

 Wat te doen met cliëntenraden?

De maatschappelijke ondernemer heeft een grote vrijheid bij het inrichten en reglementeren van eventuele cliëntenraden. Kan deze vrijheid worden benut om het maatschappelijk ondernemen te versterken, bijvoorbeeld ter ondersteuning van de marketing?

Tot zover mijn hoogst subjectieve lijstje dat geënt is op praktijkvoorbeelden.

Hopelijk kan dit het begin vormen van een reeks levendige en leerzame discussies over de juridische kant van maatschappelijk ondernemen bij 'Onderneem met zin!'

Ik ben erg benieuwd.

Evert Jansen

Culemborg, 30 november 2010

J-Advies

info@j-advies.nl
www.j-advies.nl

Industrieweg 1A 17
4104 AP Culemborg
M 0628071197
T 0345785206
F 0345535081